

Kort rapport om utredningen

Kulturarv Marieholm – avsluta, bibehålla, förbättra

2011-07-11

Ann Britt Karlsson och Monica Johansson
Con Trust och Eccola

Tack från utredarna

Vi vill rikta ett varmt tack till våra uppdragsgivare som gav oss möjligheten att genomföra en fördjupad studie, i syfte att reda ut förutsättningarna för Kulturarv Marieholms fortsatta verksamhet. Ett särskilt tack går också till alla de intervjupersoner som så frikostigt delat med sig av kommentarer och erfarenheter. Samtalen var för oss en stor källa till kunskap. Vi hoppas att lärandet var ömsesidigt och bestående. En kortfattad utredning överlämnas nu med varm hand till alla er som skall bära verksamheterna vidare. Vi vill önska lycka till i framtiden.

2011-07-14

Ann Britt Karlsson och Monica Johansson

1.	Bakgrund	2
2.	Kulturarv Marieholm, utredningens syfte och huvudfrågor	3
3.	Resultat	4
3.1	Avsluta...	4
3.2	Bibehålla, underhålla och förvalta	5
3.3	Hur går vi vidare?	6
4.	Konkreta åtgärder och rekommendationer inför framtiden	8
5.	Bilaga 1, Intervjuade personer	11
6.	Bilaga 2, Övergripande intervjufrågor	12

1. Bakgrund

Vi har fått i uppdrag att göra en utredning som belyser väsentliga förutsättningar för framtida organisering av verksamheter som hittills omfattats i projektet Kulturarv Marieholm. Utredningens upplägg bygger på de skriftliga och muntliga beskrivningar vi fått av våra uppdragsgivare, den ekonomiska föreningen Kulturarv Marieholm, genom föreningens ordförande (Åke Hallemyr) samt representanter för Gnosjö kommun (kommunchef Lars-Göran Magnusson) och Länsstyrelsen i Jönköpings län (Antikvarie Bo Ejenfors).

Utredningen följer av beslut i den ekonomiska föreningen Kulturarv Marieholm (KM). Inför Marieholmsprojektets föreningsstämma den 26 april 2011, hade styrelsen två alternativ som beslutsförslag.

Att:

... lägga ned och avsluta föreningen – vilket hade inneburit att samtliga Marieholmsprojektets verksamheter avslutats omgående.

... ta in externt stöd för att göra en oberoende, kunskapsbaserad utredning om de viktigaste förutsättningarna för en framtida fortsättning av Kulturarv Marieholms inriktning avseende verksamhet och organisation.

Beslutet som togs enhälligt i den ekonomiska föreningens styrelse den 3 maj 2011, innebar att alternativ två valts som lösning.

Styrelsen beslutade också att ge i uppdrag åt styrelseordföranden att ta kontakt med oss för genomförande av studien. Vi (Ann Britt Karlsson och Monica Johansson, Con Trust) har under hösten 2010 genomfört en utvärdering av tio regionala utvecklingsprojekt som fått stöd genom Länsstyrelsen och Regionförbundet i Jönköpings län (presenterad i mars 2011). Marieholmsprojektet var ett av de projekt som granskades i utvärderingen. Bilden av ett komplext och omfattande projekt, med många aktiviteter och viljor framträder. En imponerande ideell insats har investerats av lokala eldsjälar, och omfattande finansiella belopp har satsats, framförallt av Länsstyrelsen, från huvudsakligen tre olika avdelningar. Projektledaren, och så gott som samtliga intervjupersoner, framför önskemål om ökat stöd och en bättre organisering/strukturering och konsolidering av processen och de många aktiviteterna inför framtiden. Utvärderarna noterar att det i kommunen finns intresse för Marieholmsprojektets verksamheter, samtidigt framstår de politiskt ansvarigas engagemang som avvaktande, särskilt i frågor om resurser och angreppssätt för verksamheternas koordinering.

Arbetet med rapporten du nu håller i din hand inleddes med ett möte med uppdragsgivarna (Gnosjö kommun, Länsstyrelsen i Jönköpings län, ekonomisk förening Kulturarv Marieholm) den 17 maj, 2011 i Gnosjö kommun. Vid mötet fastställdes förutsättningarna för uppdraget; utgångspunkter, angreppssätt, resurser och tidsramar i arbetet.

I uppdraget har vi samtalat med nyckelpersoner som representerar såväl ideellt föreningsliv, offentliga åtaganden i kommunen, länsstyrelsen och privata entreprenörer som verkar lokalt och regionalt med kopplingar till KM. Dessa källor kommer att kompletteras med dokumentstudier.

Ägarskapet till konfidentiellt arbetsmaterial (exempelvis data från enskilda djupintervjuer) kommer vi som uppdragstagare att behandla forskningsetiskt och behålla. Eftersom urvalet är begränsat kan inte intervjupersonerna att garanteras anonymitet. Namn på intervjuade personer framgår i intervjuförteckningar.

Startpunkten för insamlingen av primärdata i denna studie är hos ett urval av nyckelpersoner som representerar ideella, offentliga, privata aktörer på lokal och regional nivå, och som i första ledet är föreslagna av representanter för uppdragsgivarna (ek föreningen KM, kommunen, länsstyrelsen) då projektet startade den 2011-05-17. Urvalet har i någon mån kompletterats med några ytterligare personer i nyckelfunktioner, för att säkerställa sakförhållanden i utredningen av studiens centrala frågor. F.ö hänvisar vi till de källor som kan vara relevanta kontakter för våra uppdragsgivares ställningstaganden efter att vi presenterat utredningsresultatet i augusti.

En förteckning över de totalt 15 intervjuade personerna och de frågor på vilka samtalet baserats finns i bilaga 1 och 2.

2. Kulturarv Marieholm, utredningens syfte och huvudfrågor

Det övergripande syftet med utredningen är att ge en tillförlitlig och rättvisande belysning av tänkbara alternativ för framtida inriktning och organisering av Kulturarv Marieholms verksamheter.

Studien ska, i ett framåtsyftande perspektiv, belysa väsentliga förutsättningar för att Kulturarv Marieholm ska kunna fortsätta i någon form.

I utredningen skall möjligheterna att dela upp nuvarande verksamheter i olika delar och driftsformer beaktas. Här avses å ena sidan själva *kulturarvet* (dammarna, hammaren, hamnarna, turbinen, gamla fabriken) och dels *besöksverksamheter som växer fram till följd av kulturarvet och dess omgivning*.

Studien skall därmed bidra till en ökad och gemensam förståelse av de villkor – i betydelsen möjligheter och begränsningar - som finns och utgör de viktigaste förutsättningarna för en fortsättning av de verksamheter som den ekonomiska föreningen Kulturarv Marieholm (KM) hittills svarat för, inom ramen för Projekt Kulturarv Marieholm som startade 2008.

De tänkbara alternativen, idéerna för framtida inriktning och organisering av Kulturarv Marieholms verksamheter skall ju också kunna omsättas i handling som gör att de önskvärda förhållandena kan uppnås i praktiken. Därför söker vi svar på följande övergripande frågor:

- Vad vill och kan Kulturarv Marieholms olika ideella, offentliga och privata aktörer medverka för i praktiken?

- Vilka konkreta möjligheter finns för lokalt och regionalt samarbete, samverkan och samordning för organisering av KMs olika delar (kulturarvets och besöksnäringarnas olika verksamheter)?
- Om, vilka erfarenheter finns från de associationsformer som eventuellt förespråkas som mer relevanta än andra för att bedriva framtida kulturarvs/besöksnäringens verksamheter?

Frågorna vi undersöker i praktiken, i förhållande till befintliga verksamheter i KM- projektet är:

Vad vill representanter från ideella föreningar, offentliga kommunala och regionala myndigheter samt privata entreprenörer och besöksnäringar:

- avsluta,
- bibehålla (underhålla och förvalta),
- förbättra (förnya och vidareutveckla)

Med stöd av dessa kontakter och innehållet i deras budskap kan vi återföra en mer samlad bild av förutsättningarna förankrade i medverkande och företagsamma aktörer med åtaganden i de offentliga – kommunala och regionala systemen, i ideella föreningar respektive företag med en framtidsinriktad 'Gnosjöanda'.

Utredningen skall inte gå till botten med de legala villkoren eller presentera regelverken för tänkbara associationsformer för samverkan och samordning av framtida verksamheter. Den centrala delen i utredningsarbetet handlar snarare om att tillvarata och samordnat presentera villkor i termer av kunskaper och drivkrafter som finns förankrade i de ideella, offentliga och privata aktörernas engagemang och åtaganden i praktiken.

3. Resultat

3.1 Avsluta...

Ingen av de personer som vi hittills intervjuat har förespråkat en nedläggning av Marieholm, men förslagen på *huruvida* och i så fall *vad* som kan och/eller bör avslutas, bibehållas (underhålla och förvalta) och förbättras (förnya och vidareutveckla) varierar bland intervupersonerna. Många av de intervjuade uttrycker en lättnad över att projektet har tagit en välbehövlig paus. "Projektet seglade iväg", som ett par IP uttrycker det – och det får inte upprepas.

De resurser eller delar av projektet som IP angett att de är beredda att avsluta är i första hand inte av fysiskt slag. Vad som istället krävs är att man gör avstamp för en rejäl omorganisering av projektet – en nystart!

Några av de utmaningar som förekommit i projektet är att:

Kommunens (politiska) engagemang varit starkt begränsat. Samtidigt framför någon av intervjupersonerna att kommunen faktiskt har representanter med i styrelserna för Hylténs, Töllstorp och Marieholm. Gnosjö kommuns förtroendevalda uttrycker att de inte visste tillräckligt om projektet för att de skulle känna att projektet tillhörde *hela* Gnosjö kommun. Vidare upplevde flera av de förtroendevalda och kommunrepresentanterna att finansieringskraven på kommunen ökade successivt, och att de ekonomiska underlagen för vidare finansiering var bristfälliga. *"Känslan var att om vi stöter till ytterligare ett antal tusenlappar till denna gången, vad blir då anspråken nästa gång?"* utbrister en av de intervjuade.

Projektorganisationen med en projektledare som tidvis utgjort den enda länken som leder tillbaka till kommunen, förefaller vara en aspekt som bör modifieras radikalt. Ett par intervjupersoner nämner att organiseringen där projektet *"seglar iväg"* och isoleras från kommunens övriga verksamheter har spätt på uppfattningen att *"det är långt till Marieholm"*. Den breda förankringen hos och dialogen med både boende i Marieholm, Hillerstorp och Åsenhöga och kommunens politiker och förvaltningar har saknats.

En annan aspekt som är relaterad till organiseringen av projektet är att samtliga aktörer endast har en röst. Detta gäller också för kommunen. Således: trots att kommunen beläggs med ett stort ansvar och förväntningarna bland flera av de intervjuade förefaller höga på vad kommunen bör göra har dess företrädare ett förhållandevis svagt formellt inflytande över verksamhet som planeras och utförs av den ekonomiska föreningen.

Verksamheterna behöver renodlas. När vi började fördjupa oss i Marieholm och de utmaningar och möjligheter som projektet står inför upplevde vi det som "yvig", bl.a. därför att det innehöll för många verksamheter och idéer. I den ekonomiska föreningens kalkyl har, emellertid, de olika verksamheterna renodlats på ett mer översiktligt sätt. De huvudsakliga verksamheterna är nu: VisitMarieholm, Dammreovering, Industriarkeologisk undersökning, Gamla fabriken, Marieholmskanalen, Tillgänglighet och information (inkl. info och skyltar, ljussättning etc) och Underhålls- och utvecklingsplaner för strategiska platser. Ytterligare åtgärder måste dock vidtas för att göra projektets olika delar mer transparenta även för dem som inte arbetar i projektet dagligen. Det är således hög tid att sortera i verksamheten, och bygga en klarare strategi för vad som skall avslutas, bibehållas (underhållas och förvaltas) och förbättras (förnyas och vidareutvecklas)

3.2 Bibehålla, underhålla och förvalta

Stora investeringar - materiella och finansiella, såväl som tid och energi i form av tusentals timmar av ideellt arbete och genuint intresse har lagts i Marieholm. Många ideella krafter kan och vill fortfarande verka för att bevara och utveckla platsen och verksamheterna runtomkring. Utifrån de intervjuer som vi har genomfört med kommunens företrädare, såväl som med lokala "eldsjälar" förefaller inte förtroendet vara förbrukat. Ingen av de intervjuade personerna antyder att framtida satsningar är irrelevanta. Många i trakten har varit med om att företag gått i konkurs, men att man tagit nya tag, och att verksamheten kommit på fötter igen. Detta är en av

Gnosjöandans goda sidor. Flera IP uttrycker att: *”Så mycket har gjorts, och så mycket pengar är investerade i Marieholm. Inte ska vi sluta nu...”* *”...vi ska göra klart det vi dratt igång..”* Ett par av intervjupersonerna framför att den stora restaureringsinsatsen redan gjorts. Det som nu kvarstår är huvudsakligen att *”bevara och utveckla”*...

Dammreoveringen är den viktigaste insatsen i den närmaste framtiden.

Några intervjupersoner ställer frågan om huruvida det är möjligt att begränsa arbetsinsatsen kring dammarna i dagsläget. Tanken med detta förslag är att de viktigaste prioriteras, och upprustningen och underhållet av de dammar som inte nödvändigtvis är högsta prioritet kan skjutas på framtiden, till förmån för andra insatser.

Därefter betonar intervjupersonerna underhållet av *”helheten”/kulturmiljön* som det viktigaste *”värdet”* att bevara och förvalta. Kulturarvet rymmer kanalen, smedjan och gamla fabriken. Guiderna är här viktiga, eftersom de levandegör och fömedlar värden. De syr även ihop *”helheten, som skall höra ihop”*. *”Det räcker inte med att det finns möjlighet att göra en båtutur – det måste hända något”*, som en av de intervjuade uttrycker det.

Flera av de intervjuade ser en potential i att utveckla och utöka skolbesöken på platsen – kanske med lägerskolor.

Samarbetet med paret Blom bör stärkas. Verksamheten kring Hjärnbruket innebär en klar potential för Marieholm och det lokala samhället (som inte enbart innefattar Marieholm, utan även de intilliggande samhällena Åsenhöga och Hillerstorp, liksom Gnosjö kommun i dess helhet). Flera IP nämner emellertid den problematik som är relaterad till mötet mellan *”verkliga entreprenörer”* som skall behöva konfronteras med den *”långsamma administrationen”* som betecknar stödansökningar och administrativt skrivbordsarbete. Bland platsens lokala entreprenörer (dit även hantverkarna hör) finns idéer kring *”cykelpaket”*, och i en liten grupp (kärnan utgörs av paret Blom vid Hjärnbruket) koordineras den verksamhet som bedrivs av hantverkarna i den Gamla fabriken. Ytterligare en lokal entreprenör som ofta omnämns i intervjuerna är Jim Cook (Cooks Catering).

Förankringen hos, närheten till, och dialogen med samhällsföreningarna och invånarna i Marieholm, Hillerstorp och Åsenhöga ses som oundgängliga förutsättningar om verksamheterna skall fortsätta. Allmänheten i Gnosjö kommun som helhet och länets invånare är också betydelsefulla som målgrupper för ev. framtida satsningar.

3.3 Hur går vi vidare?

Vi vet nu vilka de huvudsakliga resurserna är, och en förhållandevis tydlig bild framträder av hur de olika aktörerna önskar att prioritering, bevarande, underhåll och utveckling av dessa tillgångar och värden skall ske. Frågor som kvarstår är hur detta kan uppnås och vad aktörerna kan erbjuda/åta sig för att samverkande komplettera varandra i organiseringen av framtida verksamheter.

Tre huvudsakliga grupper av aktörer ansvarar för **olika roller** i Kulturarv Marieholm/Visit Marieholm. Deras verksamheter griper också in i varandra och interagerar sinsemellan.

Kommunen: bär ansvaret för organiseringen av gemensamma resurser för kommuninvånarna samt en basresurs för besöksnäringen (framförallt Turistinformation) vad beträffar Visit Marieholm: allmännyttan, kulturarvet och besöksnäringen. Kommunens (politikernas och förvaltningarnas) stöd och den legitimitet som förankringen medger är oundgängliga för att en fortsättning överhuvudtaget skall vara möjlig.

Ideella föreningar: Här avses området kring Marieholm, som även innefattar samhällsföreningar i Åsenhöga och Hillerstorp. Ideella krafter bär platsens specifika värden och fyller den med liv och en "själ". Dessa olika grupper har hittills bidragit utifrån sina förutsättningar och inriktningar med tusentals ideella arbetstimmar. Bland dessa ideellt engagerade personer kan finnas slumrande företagspotential. En del av hantverks- och/eller guideverksamheten kan t.ex. möjligtvis delvis övergå från att ha varit hobby till att inbringa en viss inkomst.

Privata entreprenörer: Detta är en grupp som majoriteten av de intervjuade personerna utpekat som särskilt betydelsefull att samarbeta med. En liten kärngrupp kan stimulera och ge drivkraft till andra, nya verksamheter och entreprenörer. De privata verksamheterna kan komplettera varandra, och är nödvändiga som komplement till de basverksamheter som kommunen tillhandahåller, eller den restaureringsverksamhet som bedrivits med offentligt stöd (huvudsakligen kanaliserat via Länsstyrelsen).

Organiseringen måste i framtiden ske på ett annat sätt än tidigare. I samtalen med intervjupersonerna framträder tydligt behovet av att samordna de tre industri/kulturhistoriska anläggningarna Töllstorp, Hylténs och Kulturarv Marieholm. Exakt hur detta skall gå till är i dagsläget inte klart. Som lämplig organisationsform har föreslagits stiftelse eller ekonomisk förening. Flera av intervjupersonerna talar om Åminne i Värnamo kommun som lämplig "modell". Här utdrag från en av intervjuerna: *"Åminne drivs i stiftelseform. Värnamo kommun deltar liksom Läns museet och Länsstyrelsen. En förening arbetar vid sidan av styrelsen. Föreningen finns representerad vid samtliga möten där verksamheten diskuteras, och framför sina synpunkter. Samarbetet fungerar verkligen bra, antalet besökare ökar stadigt."*

Exakt vilken organisationsform som väljs förefaller mindre viktigt, men betydelsen av att man hittar den gemensamma "hatten" för Gnosjö kommuns olika kulturarv och kopplingen till besöksnäringen framhålls av så gott som samtliga IP.

Vad är då kommunen och den ekonomiska föreningen beredda att göra för KMs vidareutveckling?: *nu* (mer omedelbara, kompensatoriska åtgärder) - *på sikt* (mer varaktiga lösningar, komplementärt samverkande åtgärder)?

Flera intervjupersoner påpekar att det är möjligt att anförtro mer av verksamheten åt kommunen. Detta är det handlingsförslag som framträder tydligast. Kommunen skulle i så fall finansiera basverksamheten. Exakt var gränsen går mellan basverksamheter och övriga verksamheter återstår dock att definiera. Kommunen skulle också vara ansvarig för huvuddelen av underhållet

och nya investeringar (i samverkan med olika finansiärer/sponsorer). Samordningen av stödansökningar (EU, Regionförbundet, Länsstyrelsen, m.fl.) och huvuddelen av administrationen faller också på kommunen. Det ”löpande” arbetet sköts av professionella inom och utanför kommunen.

Förutom de lokala aktörerna (kommunen, ideella krafter och lokala entreprenörer) skall nämnas att även den regionala nivån bär ansvar för att ”lyfta” frågan om betydelsen av kulturarvet och dess betydelse som en av drivkrafterna i regional utveckling. Det ligger en stor utmaning i att långsiktigt påverka negativa och hämmande attityder som beskriver kulturarvet som tärande och stödrelaterad verksamhet. Länsstyrelsen visar stort intresse för kulturmiljön och dess värden, och bidrar med betydande ekonomiskt och professionellt stöd– men det finns flera spelare på den regionala arenan (t.ex. Regionförbundet och Landstinget) som, utifrån sin egen horisont, torde kunna diskutera möjligheterna på ett mer strategiskt och konstruktivt sätt.

4. Konkreta åtgärder och rekommendationer inför framtiden

Kommunen och den ekonomiska föreningen bär ett övergripande strategiskt ansvar för att projektet går vidare (under förutsättningen att detta blir den slutgiltiga färdriktningen för den närmaste framtiden).

Som nämnts ovan, utkristalliserar sig, om vi analyserar intervjuerna, ett första handlingsförslag. Förslaget bygger på följande hörnstenar:

Organiseringen av samarbetet mellan kommunen/ekonomiska föreningen finner lämpliga samarbetsformer. Den framtida verksamheten sker under gemensamt ”paraply” mellan Kulturarv Marieholm, Töllstorp och Hylténs. Att hitta formerna för att få denna trio att fungera är emellertid ett långsiktigt arbete.

Organiseringen sker utifrån tanken att verksamheten huvudsakligen består av två delar: Kulturarv Marieholm (KM) och Visit Marieholm (VM). Kulturarv Marieholm avser då framförallt restaurering, underhåll, förvaltning och övergripande administration. Visit Marieholm avser besöksnäringen och innefattar ”upplevelsedelen” med bokningar, guidade turer och samarbete med entreprenörer, hantverkare, guider, m.fl. Observera att det här inte handlar om att separera dessa två grenar. Verksamheter kommer med nödvändighet att gripa in i varandra. Att se KM och VM som två olika områden kan emellertid vara en hjälp i den framtida organiseringen av förvaltning, administration och utveckling, bl.a för att klargöra roller och ansvar för olika verksamhetsdelar, och underlätta för att kommunikation förmedlas på ett smidigt sätt mellan personer verksamma i projektet. Exakt hur fördelningen av de olika ansvarsområdena och genomförande av aktiviteter kommer att se ut återstår att diskutera och lägga fast. En viktig del är att utreda resursbehov och koordinera och fördela uppgifter. Det handlar om att hitta en god balans mellan åtaganden bland: kommunens förvaltningar, samhällsföreningarna/de ideella krafterna, lokala (och regionala?) entreprenörer samt externa resurser/konsulter.

De viktigaste insatserna avseende kulturarvet är restaurering och underhåll av:

(1) Dammarna - de viktigaste prioriteras, och upprustningen och underhållet av de dammar som inte nödvändigtvis är högsta prioritet skjuts på framtiden, till förmån för andra insatser.

(2) "Helheten"/kulturmiljön (kanalen, smedjan och gamla fabriken) bevaras och förvaltas. Guiderna (besöksverksamheten) är här väsentliga och oundgängliga, inte minst eftersom de levandegör och fömedlar värden och syr ihop helheten.

(3) För att helheten skall fungera är det nödvändigt att ägande/nyttjandeförhållandena kring kanalen reds ut. Ett viktigt arbete pågår redan. En annan angelägen uppgift som är direkt kopplad till nyttjandet av kanalen och besöksnäringen är kanalturerna. Det framgår tydligt av intervju svaren att formerna för och möjligheten att bedriva båtturen med en rimlig ekonomi behöver redas ut.

(4) Vad beträffar besöksverksamheten har samarbetet med skolor och andra kunskapsbildande institutioner för dagsbesök och lägerskolor särskilt betonats. För "VM" är annars de viktigaste frågorna inför den närmaste framtiden hur man på bästa sätt skall ta vara på kunskaper som finns inom kommunen, turismansvarigas idéer och väl fungerande samarbete med enskilda, entreprenörer, föreningar, hantverkare, m.fl... som utför guidningar, skapar logi, ordnar events, mat & dryck, paket anpassade till besökarens speciella önskemål, skyltning, etc. Vidare måste frågor som rör vem som skall sköta bokningar av besök på platsen redas ut och organiseras.

Att stötta och underhålla nätverket kring Töllstorp, Hylténs och KM/VM är en viktig uppgift, inte minst för att besöksverksamheten som helhet skall fungera. Turistansvarig och andra tjänstemän/förtroendevalda spelar här en betydelsefull roll som noder i ett nätverk av personer, resurser och övriga besöksmål som sträcker sig ut i hela GGVV-regionen, liksom vidare i länet.

En levande dialog - förankring och kommunikation är centrala begrepp för ansvariga och övriga verksamma KM och VM i framtiden.

Marieholm och dess närmaste omgivning och de olika värden och aktiviteter som finns där har flera inriktningar och därmed kan flera "målgrupper" identifieras: kommuninvånare, samhällsföreningar, näringslivet, besökare från länet/Sverige/andra länder, etc. En mängd visioner finns hos många olika användare/intressenter. Dessa visioner måste ständigt inventeras och det är viktigt att kommunikationen är kontinuerlig och levande.

Det är här oundgängligt att klargöra VEM som kan intressera sig/delta i /ha nytta av verksamheterna. En tumregel är att alltid tänka frågorna: *För vilka? För vad?* Och utifrån svaret arbeta med målgrupp/ers behov, finansieringsfrågor och prioriteringar.

Ett ökat samarbete med det lokala näringslivet – både befintliga verksamheter (Hjärnbruket, Cooks catering, hantverkarna, m.fl.) är vitala drivkrafter och en högst väsentlig del i både KM och VM i framtiden.

Kommunens förtroendevalda och tjänstemän och andra verksamma i nätverk i regionen och nationellt har en viktig roll som ambassadörer, kommunikatörer, nätverkare och förtroendeskapare när frågorna kring VM och KM utvecklas i ett *regionalt* utvecklingsperspektiv. Några betydelsefulla aktörer är då: Regionförbundet, Länsstyrelsen, SMOT (Smålands Musik Och Teater), Länsmuséet, m.fl.

Den kontinuerliga och levande dialogen med kommuninvånare i allmänhet och de aktörer och grupper som är verksamma i och/eller har intresse av KM och VM kan inte betonas tillräckligt. Här krävs en tydlig nystart med kontinuerliga tillfällen i öppna fora för samordnat kunskaps/erfarenhetsutbyte kring kulturarv-/besöksnäring.

5. Bilaga 1, Intervjuade personer

Bard Lage	Guide och ideell kraft
Blixth Annika	Kulturvetare, fd. Anställd i projektet
Blom Eivor	Entreprenör, Hjärnbruket
Ejenfors Bo	Antikvarie, Kulturmiljöfunktionen, Länsstyrelsen i Jönköpings län
Johansson Inge	Ordf. Industriföreningen Gnosjöandan
Jonsson, Sture	KF ordf.
Karl Lindow	Turismutvecklare, Gnosjö kommun
Larsson Stefan	Kansliavdelningen, Gnosjö kommun
Lidqvist Lennart	Sekreterare i KM Ek. förening
Magnusson Lars Ake	Ledamot i Regionförbundets styrelse
Magnusson, Lars Göran	Kommunchef
Ottosson Arne	KS ordf. och Kommunalråd
Slunge Walter	Ideell kraft med intresse för lokalhistoria bl.a.
Svensson Ingemar	Fd. Projektledare
Thulin Willis	Valberedningen i KM:s styrelse

6. Bilaga 2, Övergripande intervjufrågor

Berätta lite kort om din bakgrund och hur du är/har varit involverad i Marieholmsprojektet.

I dagsläget ligger verksamheten i Marieholm på is. Skulle du vilja att projektet fick en fortsättning? Om nej: varför? Om ja: I så fall hur?

Vilka är enligt din uppfattning, Marieholmsprojektets viktigaste resurser/tillgångar? Om du fick bestämma, vilka skulle prioriteras och ingå i framtiden?

Kan du peka ut några av de viktigaste aktörerna i projektet som helhet? Vilka ser du som ”ansvariga” för att projektet går vidare, och att planerade aktiviteter genomförs?

Har du synpunkter/förslag till hur projektet och dess aktiviteter bör organiseras i framtiden – t.ex. ”vem som gör vad”, arbetsmetoder, möten, information om projektet.

Kan du ge exempel på goda initiativ/aktiviteter som genomförts inom ramarna för projektet, och som kan användas/återvinnas för att ingå i en framtida satsning?

Kan du ge exempel på aktiviteter/förhållanden i Marieholmsprojektet som har varit till nackdel för projektet, och som du anser att man kan avsluta eller förbättra i en framtida satsning?